

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 29 och 50 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras.

Enligt förslaget ska det till lagen för klarhetens skull tas in ett uttryckligt omnämnande av att anordnare av grundläggande utbildning inte kan ordna och inte heller få finansiering för utbildning som handleder för examensutbildning för elever med mycket svår utvecklingsstörning. Dessutom föreslås det med avseende på finansieringen av utbildning som handleder för examensutbildning inom den grundläggande utbildningen samt anknyttande finansiering att antalet studerande ska justeras så att det före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande för den 20 september det år som föregår finansåret och den 20 september under finansåret.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 30 december 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Ordande av utbildning som handleder för examensutbildning för elever med mycket svår utvecklingsstörning	3
2.2 Beräkning av priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning ..	4
3 Målsättning	5
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
4.1 De viktigaste förslagen.....	5
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	6
5 Remissvar	6
6 Specialmotivering	7
7 Ikraftträdande.....	7
8 Förhållande till andra propositioner.....	7
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av 29 och 50 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	8
BILAGA	10
PARALLELLTEXTER	10
Lag om ändring av 29 och 50 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	10

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I samband med läropliktsreformen inrättades en ny utbildning i övergångsskedet efter den grundläggande utbildningen som heter utbildning som handleder för examensutbildning (Hux). Utbildning som handleder för examensutbildning är en sammanslagning av de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och utbildning på andra stadiet: påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och utbildning som handleder för yrkesutbildning. Lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020), nedan *Hux-lagen*, trädde i kraft den 1 augusti 2021. Utbildning som handleder för examensutbildning (*Hux-utbildning*) har fått ordnas från den 1 augusti 2022.

I och med att verksamheten inletts, har det dock framkommit ett behov av att precisera lagen i fråga om anordnande av Hux-utbildning för elever mycket svår utvecklingsstörning samt finansieringen av Hux-utbildning.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Utbildningsstyrelsen. Propositionens är kortfattad på grund av dess lagtekniska natur.

Utlåtanden om utkastet till regeringsproposition begärdes av centrala berörda grupper. Utkastet till proposition var på remiss i tjänsten Utlåtande.fi under perioden 1.9–23.9.2022.

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 27 september 2022.

Beredningsunderlaget till propositionen finns på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM037:00/2022>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Ordnande av utbildning som handleder för examensutbildning för elever med mycket svår utvecklingsstörning

Enligt 2 § i Hux-lagen är Hux-utbildningen avsedd för studerande som efter Hux-utbildningen har som mål att övergå till vanlig utbildning som leder till examen. Enligt 11 § är tiden för genomförande av utbildning som handleder för examensutbildning högst ett år.

Enligt 3 § 3 mom. kan stöd för elever med mycket svår utvecklingsstörning, dvs. elever som omfattas av krävande särskilt stöd, endast ordnas av anordnare av yrkesutbildning som har tillstånd att ordna utbildning enligt 27 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning (531/2017). Syftet med begränsningen har varit att säkerställa att utbildningsanordnarna har förutsättningar att ordna sådan Hux-utbildning som fungerar som en kanal till examensutbildning som ordnas som krävande särskilt stöd.

I regel studerar elever med mycket svår utvecklingsstörning i utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA), om vilken det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning.

Enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning ger utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

Före läropliktsreformen har cirka 30 elever med svår funktionsnedsättning årligen omfattats av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen.

I övergångsbestämmelsen i 28 § 1 mom. i Hux-lagen föreskrivs att om en privat anordnare av grundläggande utbildning med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen har beviljats tillstånd att ordna påbyggnadsundervisning efter grundläggande utbildning, får anordnaren med stöd av det tillståndet ordna utbildning som handleder för examensutbildning till och med den 31 juli 2025. Anordnaren av grundläggande utbildning kan dock på ovannämnda grunder ordna utbildning som handleder för examensutbildning endast för andra än elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning och som under den grundläggande utbildningen har omfattats av förlängd läroplikt.

I 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009, nedan finansieringslagen) föreskrivs det om priserna per enhet för vissa i 2 § i den lagen avsedda verksamheter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt för Hux-utbildning som ordnas av anordnare av grundläggande utbildning. Paragrafens förteckning över koefficienter innehåller separat tilläggsfinansiering för förlängd läroplikt för elever med mycket svår utvecklingsstörning och andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning. Enligt 2 mom. får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs. Den nuvarande formuleringen har varit ägnad att skapa en bild av att också anordnare av grundläggande utbildning kan ordna Hux-utbildning för elever med mycket svår utvecklingsstörning och få tilläggsfinansiering för den, vilket har lett till oklarheter bland vissa anordnare av grundläggande utbildning. Dessutom har formuleringen varit oklar i fråga om när en elev ska ha omfattats av förlängd läroplikt.

2.2 Beräkning av priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning

Största delen av statsandelsfinansieringen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning slogs vid ingången av 2010 samman med statsandelen för kommunal basservice, som administreras av finansministeriet.

Med den statsandelsfinansiering för förskoleundervisning och grundläggande utbildning som administreras av undervisnings- och kulturministeriet täcks de kostnader för utbildningsanordnarna som inte täcks av statsandelen för basservicen, och finansieringen bestäms enligt utbildningsanordnarens finansieringsgrunder per elev. Bestämmelser om den finansieringsandel som undervisnings- och kulturministeriet administrerar finns i ovannämnda finansieringslag. Finansieringen av Hux-utbildningen ingår i den finansiering som undervisnings- och kulturministeriet administrerar.

Undervisnings- och kulturministeriets finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning grundar sig i regel på antalet elever och de per elev årligen fastställda priserna per enhet. År 2016 slopades justeringen av finansieringen av förskoleundervisning och grundläggande utbildning (48 a § 2.12.2016/1486), vilket innebär att finansieringen för finansåret bestäms enligt elevantalet den 20 september året före finansåret och inte längre enligt medelvärdet för de två år som föregår finansåret, samt att finansieringen inte justeras vid finansårets slut. Det justeringsbeslut som fattas vid utgången av finansåret gäller för närvarande endast gymnasieut-

bildning och kommunens självfinansieringsandel. Finansieringen av gymnasieutbildningen justeras före utgången av finansåret i enlighet med antalet studerande under finansåret (statistikfördagsdagar 20.1 och 20.9).

Inom Hux-utbildningen inom den grundläggande utbildningen har det framkommit att det finns en möjlighet till årliga variationer i utbildningsbehovet och elevantalet på så sätt att det att finansieringen baserar sig på antalet studerande under den föregående hösten innebär att finansieringen inte nödvändigtvis alls motsvarar omfattningen av verksamheten under den höst som finansieringen gäller, om inte antalet studerande under den hösten justeras. En motsvarande utmaning är tillägg för internatskola, tilläggsfinansiering för förlängd läroplikt och skolhemsförhöjning som anknyter till finansieringen av Hux-utbildning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Det finns till exempel ingen motsvarande utmaning inom Hux-utbildningen inom gymnasieutbildningen, eftersom man inom gymnasiefinansieringen tillämpar ett förfarande för justering av antalet studerande.

Enligt 48 a § 1 mom. i finansieringslagen beräknas för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret.

Enligt 24 § i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/2009) tillämpas när utbildning enligt gymnasielagen eller utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning eller gymnasieutbildning inleds på basis av ett nytt eller ändrat tillstånd att ordna utbildning, antalet studerande från och med ingången av den månad då utbildningen inleddes enligt den beräkningsdag som följer efter tidpunkten för inledandet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att klargöra anordnandet av Hux-utbildning inom den grundläggande utbildningen för elever med mycket svår utvecklingsstörning. Därtill är syftet att förtydliga fastställandet av Hux-finansieringen för den grundläggande utbildningen samt att påskynda hur finansieringen reagerar på förändringar i antalet studerande.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt förslaget preciseras 29 § i finansieringslagen så att det framgår att anordnarna av grundläggande utbildning varken kan ordna Hux-utbildning elever med mycket svår utvecklingsstörning eller få tilläggsfinansiering för den. Tidpunkten för förlängd läroplikt som berättigar till tilläggsfinansiering preciseras.

Därtill föreslås en justering av 50 § om finansieringen av Hux-utbildning inom den grundläggande utbildningen samt anknytande tilläggsfinansiering så att de före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande för den 20 september det år som föregick finansåret och den 20 september under finansåret.

I denna proposition föreslås det inga ändringar i sättet att beräkna den prognostiserade finansieringen av Hux-utbildningen, utan 48 a § 1 mom. i finansieringslagen och 24 § i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska också i fortsättningen till-

lämpas på det. Till det beräkningssättet föreslås ett s.k. arbetspar i form av ett justeringsförfarande, där den prognostiserade finansieringen korrigeras så att den motsvarar det genomsnittliga antalet studerande.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Förslaget bedöms klargöra ordnandet av Hux-utbildning för studerande med mycket svår utvecklingsstörning och förtydliga fastställandet av Hux-finansieringen för den grundläggande utbildningen.

Eftersom anordnarna av Hux-utbildning redan har avgränsats i lagen om verksamhetsformen, har den föreslagna ändringen av 29 § inga nya konsekvenser för anordnansvaret, utan det är fråga om en precisering av lagteknisk natur av finansieringslagstiftningen.

Det föreslagna justeringsförfarandet innebär att finansieringen som reagerar exakt och snabbt, vilket är en positiv reform med tanke på ekonomin för anordnarna av grundläggande utbildning. Finansieringen för sådana anordnare av Hux-utbildning inom den grundläggande utbildningen inom som inleder sin verksamhet ska i fortsättningen inte beräknas enligt bestämmelsen om inledande av verksamhet i 48 a § 2 mom. i finansieringslagen, utan enligt det föreslagna justeringsförfarandet som ska reagera exaktare och snabbare på förändringar i utbildningsbehovet.

Anordnarna av grundläggande utbildning överför eller registrerar i vilket fall som helst uppgifterna om de studerande inom Hux-utbildningen i informationsresursen KOSKI, varifrån antalet studerande på beräkningsdagen 20.9 kan plockas, vilket innebär att förslaget inte har några konsekvenser som ökar lämnandet av uppgifter om anordnarna av grundläggande utbildning.

I och med justeringsförfarandet blir tidtabellerna för finansieringen också enhetligare med Hux-utbildning som ordnas i anknytning till gymnasiet.

Den föreslagna justeringen av antalet studerande minskar arbetsbördan för Utbildningsstyrelsen, som ansvarar för beräkningen av statsandelarna. Om det saknas bestämmelser om detta, måste Utbildningsstyrelsen årligen begära uppskattningar av antalet studerande av utbildningsanordnarna och korrigera finansieringen med två års fördröjning.

5 Remissvar

Utlåtanden lämnades av Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Nuorten Ystävät ry, Utbildningsstyrelsen, Bildningsarbetsgivarna rf samt finansministeriet.

Enligt remissvaren kan antalet studerande inom Hux-utbildning ändras flera gånger under ett läsår. Det genomsnittliga antalet studerande på basis av två beräkningsdagar eller enligt två beräkningsdagar är en bättre lösning med tanke på de faktiska kostnaderna. På grund av respon- sen ändrades förslaget om en beräkningsdag till två beräkningsdagar.

I remissvaren framfördes också ett önskemål om en enhetlig finansieringsmodell för Hux-utbildningen för olika anordnare. Man önskade också att utbildningsvägarna för elever med svår utvecklingsstörning skulle granskas i större utsträckning.

6 Specialmotivering

29 §. Priser per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det föreslås att 2 mom. ändras så att det till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för elever som omfattas av förlängd läroplikt endast kan fås för andra sådana elever än för elever med mycket svår utvecklingsstörning. Preciseringsen stöder avgränsningen enligt lagen om Hux-utbildning, enligt vilken anordnare av grundläggande utbildning inte kan ordna Hux-utbildning för elever med mycket svår utvecklingsstörning. Därmed kan man inte heller få tilläggsfinansiering för det. Dessutom föreslås det att momentet preciseras så att de elever som omfattades av den förlängda läroplikten ska ha gjort det när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs och den grundläggande utbildningen avslutades. Detta motsvarar etablerad tolkningspraxis av momentet.

50 §. Beviljande och justering av finansiering. Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt 3 mom. enligt vilket undervisnings- och kulturministeriet med avvikelse från 2 mom. justerar finansieringen av den handledande utbildningen för examensutbildning för anordnare av grundläggande utbildning samt anknytande tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, tillägg för internatskola och skolhemsförhöjning så att de före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande för den 20 september det år som föregick finansåret och den 20 september under finansåret. I nämnda 2 mom. ingår 11 § i finansieringslagen, som gäller finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning och som det enligt förslaget nu föreskrivs ett undantag från gällande Hux-utbildningen och tilläggsfinansiering i anknytning till den. Till exempel justeras inte tillägget för internatskola, om det inte anknyter till Hux-finansieringen. I och med ändringen justeras t.ex. den prognostiserade finansieringen för 2024 som baserar sig på elevantalet den 20 september 2023 vid utgången av 2024 i enlighet med det genomsnittliga antalet studerande mellan den 20 september 2023 och den 20 september 2024. Justeringen liknar den som tillämpades på den grundläggande utbildningen fram till 2016 med stöd av den ursprungliga 50 § (1705/2009).

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 30 december 2022. Då kan det första justeringsbeslutet fattas för finansåret 2022.

8 Förhållande till andra propositioner

Propositionen har inga konsekvenser med tanke på statsbudgeten.

Även andra propositioner innehåller förslag till ändringar av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet: RP 158/2022 rd om utjämnande av följderna av coronaviruset samt RP 159/2022 rd om understöd för småbarnspedagogik. Riksdagen ombes beakta och samordna de två propositionerna.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 29 och 50 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 29 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1114/2021, samt
fogas till 50 §, sådan den lyder i lag 532/2017, ett nytt 3 mom. som följer:

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Utöver priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs och den grundläggande utbildningen avslutades. Detta gäller dock inte elever med mycket svår utvecklingsstörning.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet finansieringen av sådan handledande utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av anordnare av grundläggande utbildning samt anknyttande tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, tillägg för internatskola och skolhemsförhöjning så att de före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande för den 20 september det år som föregick finansåret och den 20 september under finansåret.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20 oktober 2022

Statsminister

Sanna Marin

Undervisningsminister Li Andersson

Lag

om ändring av 29 och 50 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 29 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1114/2021, samt
fogas till 50 §, sådan den lyder i lag 532/2017, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Utöver priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Föreslagen lydelse

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Utöver priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs *och den grundläggande utbildningen avslutades. Detta gäller dock inte elever med mycket svår utvecklingsstörning.*

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet finansieringen av sådan handledande utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av anordnare av grundläggande utbildning samt anknyttande tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, tillägg för internatskola och skolhemsförläggning så att de före utgången av finansåret överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande för den 20 september det år

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*som föregick finansåret och den 20 september
under finansåret.*

Denna lag träder i kraft den 20 .